

ACTA DE LA SESSIÓ DE LA TAULA CIUTADANA DE PATRIMONI

Dia: dijous, 12 de gener de 2023

Hora: 18.00 h

Lloc: Saló de Cròniques de l'Ajuntament de Barcelona

ASSISTENTS: hi participen 43 persones, 35 en representació d'entitats (16 dones i 19 homes)

En representació de les entitats membres:

Puri Alba, AVV Park Güell – La Salut – Sanllehy
Jaume Artigues Vidal, AVV Dreta de l'Eixample – FAVB
Jordi Biues i Balcells, Taller d'Història de Sarrià
Ricard Borràs, En defensa de Can Pitarrà
Joan Casadevall, Gabinet del Color
Marina Comellas Fernández, AVV Sagrada Família
Jordi Corominas Julián, Periodista i escriptor
Pepa de la Rocha, AVV Park Güell – La Salut – Sanllehy
Carlota Giménez, El Pou
Kathrin Golda-Pongratz, Ateneu de Memòria Popular
Felip González Martínez, ACCA
Eduard Milasn i Garcia, Apropat
Enric Miret López, AVV Sagrada Família
Arantxa Morán, Centre d'Estudis de Sant Martí de Provençals
Fina Moreno Hernández
Antoni Ramon Graells, AVV Gràcia
Rosa Sans, Ateneu de Memòria Popular
Àgueda Serra, Gabinet del Color
Esperanza Velasco Acebal
Ricardo Vergara, SOS Monuments
Antoni Vilanova-Moya, AADIPA
Joan Vitòria i Codina, El globus vermell
Mercè Zazurca i Codolà, arquitecta
Cristina Poza, FAVB
Adela Agelet, AVV Les Corts
Àlex Vallejo, Plataforma Salvem el Patrimoni de les Corts
Montse Ollich, Plataforma Salvem el Patrimoni de les Corts
Ramon Carré, AVV del Fort Pienc
Jordi Petit, Centre d'Estudis Ignasi Iglesias
Xavier de la Cruz, Centre d'Estudis Ignasi Iglesias
Manel Martín, Centre d'Estudis Ignasi Iglesias
Francesc Caballé, Veclus
Miquel Catasús, AVV del Clot-Camp de l'Arpa
Mercè Tatjer, FAVB
Cristina Goberna, Curadora

En representació de l'Ajuntament de Barcelona:

Xavier Matilla, Arquitecte en Cap
Laia Grau, Gerent d'Urbanisme
Alessandro Scarnato, Coordinador de la Taula
Lourdes Mateo, Cap del Departament de Patrimoni Arquitectònic Històric i Artístic
Montserrat Prado, Directora tècnica de l'Institut Municipal de Paisatge Urbà
Imma Bajo de la Fuente, Consellera Sant Martí

Max Canher, Conseller Sarrià-Sant Gervasi
Jèssica Pujol, Departament de Participació d'Ecologia Urbana

ORDRE DEL DIA

1. Introducció

2. Canvis en la Direcció d'Arquitectura Urbana i Patrimoni

3. Actualització dels avenços en la mesura de govern "Barcelona, ciutat patrimoni"

- 3.1 Noves eines normatives
 - Modificació de l'ORPIMO
 - Impuls legislatiu
- 3.2 Ampliació i millora del Catàleg de Patrimoni
 - Fase 1. Noves fitxes
 - Fase 2. Noves fitxes
 - Establiments emblemàtics
 - Rec Comtal
 - Actualització catàleg elements Art Públic
- 3.3 Teixits històrics
 - Estudis de Paisatge
 - PE Clot – Camp de l'Arpa
- 3.4 Inventaris patrimonials
 - Inventari Arquitectura Moderna i Contemporània (no catalogada)
 - Inventari d'elements ornamentals
- 3.5 Conservació i rehabilitació patrimonials
 - Ajuts a la conservació i millora de condicions del patrimoni privat
 - Programa de restauració del patrimoni municipal de valor especial
 - Pla Mitgeres
 - Petits paisatges
 - Ampliació programa manteniment/neteja edificis patrimonials
- 3.6 Nous vincles amb la ciutadania
 - Taula Ciutadana de Patrimoni
 - Accions comunicatives
 - Publicacions
 - Premi Bones Pràctiques
 - Noves visites i rutes

4. Torn obert de paraula

DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ

1. INTRODUCCIÓ

Xavier Matilla (Arquitecte en cap): Obre la sessió i presenta els integrants de la taula.

Alessandro Scarnato (Coordinador de la Taula Ciutadana del Patrimoni, TCdP): Explica breument l'ordre del dia i el desenvolupament previst per la sessió.

2. CANVIS EN LA DIRECCIÓ D'ARQUITECTURA URBANA I PATRIMONI (Xavier Matilla)

La [Mesura de Govern "Barcelona, ciutat patrimoni"](#), estableix 3 objectius principals:

- Desplegar nous instruments i mecanismes que permetin detectar valors patrimonials, així com impulsar, redactar i aplicar nous instruments normatius de protecció i conservació dels valors patrimonials
- Promoure una nova lògica cultural envers el patrimoni (generar nous espais d'interacció entre ciutadania i Administració i crear nous mecanismes de divulgació dels valors i dels elements patrimonials)
- Ampliar i reforçar els equips municipals dedicats a la gestió i la protecció del patrimoni: la Direcció d'Arquitectura Urbana i Patrimoni s'ha anat buidant de funcions i s'ha reorganitzat perquè pugui reforçar l'Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida (IMPUQV)

3. ACTUALITZACIÓ DELS AVENÇOS EN LA MESURA DE GOVERN "BARCELONA, CIUTAT PATRIMONI"

3.1 NOVES EINES NORMATIVES

Modificació de l'ORPIMO (Laia Grau)

La modificació ha consistit en unificar el règim dels enderrocaments per a totes les actuacions de demolició i aplicar en tots els casos el règim de llicència.

Aquesta modificació deixa a l'Ajuntament la capacitat de protegir coses que abans no hagués estat possible protegir.

Impuls legislatiu (Xavier Matilla)

- Inclusió de protecció d'activitats en la nova Llei de Patrimoni Immaterial.
- Inclusió de nova visió i competències municipals en la nova Llei Patrimoni.

Pot facilitar, per exemple, la implementació de mesures d'ordre econòmic respecte els comerços emblemàtics.

És un procés que tot just comença.

3.2 AMPLIACIÓ I MILLORA DEL CATÀLEG DE PATRIMONI (Lourdes Mateo)

Fase 1. Noves fitxes (Lourdes Mateo)

Data d'aprovació: febrer 2023

- Proteccions individuals: 8 noves fitxes
- Casa Provincial de la Maternitat
- Conjunt del Poble antic de Sant Andreu

Fase 2. Noves fitxes (Lourdes Mateo)

Es comenten les noves propostes d'edificis (vegeu presentació)

Establiments emblemàtics (Laia Grau)

Malgrat la voluntat de protegir les bodegues tradicionals de barri, actualment no hi ha una categoria que permeti preservar tots els intangibles. Per tant, es proposa crear una nova categoria de protecció per incloure establiments amb elements d'interès ambiental.

S'han incorporat 2 nous establiments a la categoria de protecció superior (E2) i es proposa incloure 9 establiments a la nova categoria de protecció (E4).

Actualització catàleg elements Art Públic (Lourdes Mateo)

El Departament de Patrimoni té, entre les seves funcions, la del manteniment de l'art públic.

D'altra banda, ara mateix hi ha diverses fonts d'informació on trobar l'art públic, però cal revisar-les i unificar-les.

Per tant, es proposa treballar en 3 línies:

- Catalogar elements mitjançant l'ampliació de fitxes existents
- Catalogar peces mitjançant la creació d'una fitxa nova
- Desplaçar elements que per la seva naturalesa té sentit incloure a l'Inventari d'Elements Ornamentals i no pas a l'Inventari d'Art Públic.

3.3 TEIXITS HISTÒRICS

Estudis de Paisatge (Montse Prado)

L'objectiu dels Estudis de Paisatge és analitzar i estudiar el territori d'una manera profunda i des de diversos vectors: història, forma, ús i percepció.

Gràcies a aquests estudis es generen propostes d'intervenció per millorar i tenir cura del paisatge i posar-lo en valor.

Ara mateix s'estan redactant 5 Estudis de Paisatge:

- Clot
- Camp de l'Arpa
- Bon Pastor
- Putxet
- Sants

PE Clot – Camp de l'Arpa (Montse Prado)

S'està revisant què diu el PGM i a partir d'aquí es mira de preservar tot allò possible.

Línies de treball:

- Posada en valor del patrimoni existent.
- Millora de l'encaix del teixit tradicional amb el planejament.

Objectius:

- Identificar i protegir els edificis i els conjunts més rellevants.
- Establir les mesures necessàries per a la preservació dels béns pels seus valors singulars.
- Conservar el caràcter general dels dos barris (Clot i Camp de l'Arpa).
- Afavorir les actuacions de rehabilitació enfront la substitució.

Es preveu que al març es faci l'aprovació inicial.

3.4 INVENTARIS PATRIMONIALS

Inventari Arquitectura Moderna i Contemporània (no catalogada) (Xavier Matilla)

L'objectiu és conèixer els elements no catalogats per valorar la seva protecció i orientar la seva difusió i manteniment.

S'han identificat al voltant de 200 nous elements.

Recordem que els elements inventariats també poden optar a subvencions.

Inventari d'elements ornamentals (Xavier Matilla)

L'objectiu és desenvolupar un inventari que reculli els elements ornamentals més destacats per tenir-ne constància i estudiar-ne la protecció i impacte sobre el paisatge urbà.

Fins ara hem llistat uns 2000 elements.

3.5 CONSERVACIÓ I REHABILITACIÓ PATRIMONIALS

Ajuts a la conservació i millora de condicions del patrimoni privat (Montse Prado)

Estan a punt de sortir els nous ajuts al patrimoni privat.

Pressupost: 2.830.000 € en dos anys, dels quals 1.420.000 € per a ajuts patrimonials.

Distribució per anys: 420.000 € el 2023 i 1.000.000 € el 2024.

Programa de restauració del patrimoni municipal de valor especial (Montse Prado)

Edificis municipals catalogats: 400

> Programa de restauració d'escoles patrimonials d'alta catalogació:

- Escola Baldiri i Reixach
- Institut Verdaguer

Amb aquests centres educatius es dona per tancat el programa en escoles catalogades A.

Proposta de continuïtat: Programa a les escoles amb catalogació B.

> Programa de restauració del patrimoni públic de valor especial: Pavellons Güell

Pla Mitgeres (Montse Prado)

La ciutat té gairebé 6.000 mitgeres, el 50% de les quals amb caràcter de permanència.

El programa de subvencions preveu ajuts per a:

- Mitgeres amb caràcter de permanència: intervencions de millora tèrmica i d'intervenció paisatgística.
- Mitgeres que toquen a terra: intervencions de noves obertures, naturalització instal·lació de fotovoltaica.

Petits paisatges (Montse Prado)

Són racons, detalls i elements singulars que confereixen caràcter a Barcelona.

L'objectiu del programa és posar en valor tots aquells elements que veneren vincle amb la ciutadania.

Se'n fa un manteniment preventiu i posada al dia.

Ampliació programa manteniment/neteja edificis patrimonials (Xavier Matilla)

S'ha doblat el pressupost, fins arribar a 1.000.000 €, perquè el Servei històric-artístic, dins el Pla Cuidem Barcelona, pugui netejar de pintades els edificis patrimonials.

3.6 NOUS VINCLES AMB LA CIUTADANIA

Taula Ciutadana de Patrimoni (Alessandro Scarnato)

- 10.05.2022: Constitució de la Taula Ciutadana de Patrimoni
- 19.10.2022: Sessió del Grup de Treball de Patrimoni i Territori
- Novembre-desembre 2022: Recollida de fitxes sobre temàtiques per tractar a la taula (21 fitxes)

Al decidim.barcelona hi ha la informació de totes les sessions i les fitxes perquè qui vulgui pugui emplenar-les per posar atenció sobre edificis i altres temes relacionats amb el patrimoni.

Accions comunicatives (Xavier Matilla)

S'estan preparant les següents accions comunicatives:

- Nova web
- Presentació del Pla Director del Rec Comtal
- Campanya d'ajuts a la rehabilitació de l'IMPU
- Comunicació del festival Model
- Elaboració de materials comunicatius per a diverses accions

Publicacions (Xavier Matilla)

S'està preparant una publicació del Pla Director del Rec Comtal.

Premi Bones Pràctiques (Xavier Matilla)

Noves visites i rutes (Xavier Matilla)

S'estan preparant noves visites i rutes

- Noves rutes o caminades guiades vinculades a elements patrimonials de diferents estils i èpoques:
 - Ruta del Modernisme
 - Ruta Romana
- Noves visites cultural-turístiques de cap de setmana a edificis destacats (vegeu presentació)

**Podeu trobar la presentació que ha acompanyat aquestes les anteriors intervencions [aquí](#).*

PLA DIRECTOR DEL REC COMTAL (Carles Enrich)

El lema "Passat, present i futur" vol destacar que, tot i la llarga història del Rec Comtal aquest és un pla de futur, perquè el Rec i la seva memòria pervisquin. Així, el Pla és una eina de treball de cara a futur.

Valors del Rec Comtal:

- Passava per 2 municipis (Montcada i Barcelona)
- Passava per 13 barris
- El pla preveu fins a 33 intervencions

El Pla aborda la infraestructura blava (aigua) i verda (vegetació):

- L'aigua, per tant, s'entén com un material de projecte.
- El Pla preveu que l'antic traçat esdevingui un corredor verd

Es preveuen tres projectes:

- Crear Parc del Molí de Sant Andreu (al recinte de les antigues casernes militars)
- Millorar la connectivitat Trinitat – Vallbona

- Renaturalitzar el tram de Vallbona

TORN OBERT DE PARAULA

Alex Vallejo (Salvem el Patrimoni de Les Corts)

Can Capellanets (nivell de protecció C) està en perill, afectat per un pla especial que si es duu a terme provocarà:

- Que Can Capellanets quedi ocult davant un edifici nou
- Que desaparegui el jardí (importantíssim pel conjunt)

Respostes:

Lourdes Mateo: és una propietat privada, però des de Patrimoni i des del Districte estem mirant que es mantingui en bon estat i que pugui mantenir els seus valors.

Xavier Matilla: us emplaço a fer una trobada específica el més aviat possible per parlar de possibilitats.

Antoni Vilanova (AADIPA–COAC): Can Capellanets és molt important. Es troba just entre les Corts Velles i les Noves i perdre'l seria perdre la transició entre una banda i l'altra.

Manel Martí (Centre d'Estudis Ignasi Iglesias)

Portem 30 anys reivindicant el Parc del Molí de Sant Andreu. Esperem que finalment es faci. També ens alegrem que es prevegi el soterrament de pas del tren per Montcada, però caldrà assegurar que el Rec segueixi tenint aigua després de les obres (i si pot ser durant, també).

Jaume Artigues (coordinadora d'AVVs de l'Eixample)

Dos temes a comentar (2 fitxes presentades):

- Patrimoni verd de l'Eixample: apreciació patrimonial. Raons:
 - Encara té més valor degut a l'emergència climàtica
 - El verd té diferents formes i qualificacions (vial, edificable...)
 - Hi ha certes contradiccions entre el patrimoni i el PGM (ex. Escola Industrial)
- Revisió del Catàleg de Protecció de l'Eixample per ampliar-lo.

Afegeix dues coses més:

- Caldria retirar la Llei Òmnibus que fa possible que les administracions es vinguin patrimoni immoble (el problema es va veure clar, per exemple, en el conflicte Escola Industrial – Hospital Clínic).
- Les restauracions d'edificis de l'Eixample per fer-hi habitatges de luxe (per a inversors internacionals) haurien de pagar IBI i no haurien d'estar subvencionades.

Respostes:

Xavier Matilla:

- Patrimoni verd: som conscients de la necessitat i la urgència. És un tema que va més enllà de la qualificació urbanística.
- Pla Especial Patrimoni Eixample: cal engregar un procés que ens permeti fer-ho de la manera més adequada. El catàleg ha d'estar en permanent revisió.
- Llei Òmnibus: ho elevarem a la Generalitat.
- Les promocions immobiliàries no tenen beneficis fiscals.

Lourdes Mateo: La protecció de l'Eixample, en el seu conjunt, està molt consolidada. Les intervencions consistents en enderrocar-ho tot (menys la façana) han passat a la història.

Eduard Mila i Garcia (Apropat)

Pregunta per tres temes:

- Can Riera, en quin estat es troba?
- Les Casetes del Poblenou, s'han registrat en el catàleg?
- Pla Director del Rec Comtal: gràcies per la feina i la presentació. Ara cal que en el seu desenvolupament es tingui en compte la Taula Comunitària del Rec Comtal.

Respostes:

Montse Prado: Can Riera està pendent d'una MPGM

Felip González (ACCA, Associació Catalana de Crítics d'Art)

Com es poden protegir les parts ornamentals de l'interior dels edificis?

Respostes:

Xavier Matilla: Esperem avançar amb l'inventari que, d'altra banda, serà sempre ampliable.

Toni Ramon (AVV Gràcia)

Si la fitxa del Catàleg no és molt clara, el nivell C de protecció permet canviar molt (és a dir, protegeix poc).

Proposo que a les Comissions de Patrimoni dels diferents districtes hi hagi sempre un expert independent, a més del tècnic municipal i un "activista" representant del moviment veïnal.

Miquel Catasús (AVV Camp de l'Arpa)

Tres temes:

- Falta sensibilitat a l'hora de decidir on es fan les inversions:
 - Arcs del Parc del Clot: fa més de 5 anys que esperen una intervenció.
 - Torre del Fang: també fa molts anys que l'espera. Potser es podria aprofitar l'1% cultural de les gran obres.
 - Rec Comtal (a Glòries): els elements en superfícies estan en molt mal estat.
- Comerços emblemàtics a nivell de barri: Com està previst desenvolupar-ho? No pot passar el que ha passat amb l'herboristeria de la Pl. del Rei.
- Marc Aureli Santos: Sorpren el seu acomiadament quan és una persona amb qui hem tingut tota la interlocució del món, algú que sempre buscava solucions per resoldre els diferents temes i, en definitiva, algú amb qui estàvem molt contents.

Respostes:

Xavier Matilla:

- Torre del Fang: l'espai públic serà urbanitzat aviat.
- Marc Aureli Santos: Agraïm moltíssim la feina que fa i seguirà fent com a treballador municipal.

Jordi Bigues (Taller Història de Sarrià)

Cinc temes:

- Antiga xarxa de tramvies: en queden elements (vies, rosetes, etc.) que valdria la pena preservar.
- Parc de l'Oreneta: no s'ha de repetir el desgavell d'aquella intervenció/devastació. Estem preparant un llibre i una exposició per explicar-ho.
- Can Raventós: quedarà ofegada si s'hi edifica a l'entorn.
- Torrent de les Monges: les obres desfigurarien el seu caràcter. Cal evitar-ho.

Respostes:

Esperanza Velasco (arquitecta): Can Raventós és una vil·la amb jardí i és l'única parcel·la que queda tal com eren abans. La casa sense jardí perdria tot el sentit i tothom (i tots els partits) està d'acord que no s'hi hauria d'edificar i que hauria de passar a ser pública. Però, malgrat tot, el nou projecte ja té llicència.

S'està parlant de fer una permuta: en quina situació es troba això?

Xavier Matilla:

- Antiga xarxa de tramvies: inclourem els elements a l'inventari per preservar-los. També n'han aparegut a l'Eixample (al fer els eixos verds) i s'han preservat.
- Parc de l'Oreneta: som plenament conscients del que comentes
- Can Raventós: El territori és un continu conflicte d'interessos i de drets i els recursos són limitats. No tot ha de ser comprat i esdevenir públic. El que dóna sentit als edificis és que tinguin ús, públic o privat, amb respecte pels seus valors. En aquest cas hi ha un conflicte de drets que cal gestionar.

Ricard Borràs (Can Pitarra)

Can Pitarra es podria considerar l'origen el teatre català i, per tant, té un gran valor immaterial. Ara sembla que es transformarà en un pub.

Molts sectors de la cultura i la universitat s'han pronunciat perquè se'l protegeixi.

Podem comptar amb el vostre suport? Fem una reunió per parlar-ne?

Respostes:

Xavier Matilla: Sí, fem la reunió aviat.

Adela Argelet (AVV Les Corts)

Dues coses:

- Maternitat: Ens sembla perfecte la voluntat d'ampliar-ne la protecció.
- Mesura de Govern: a vegades és la pròpia administració la que es fa enrere. Exemples:
 - Can Capellanets
 - Colònia Castells: sembla que el Districte no vol entendre els que els demanem sobre els elements a preservar
 - C. Entença: es vol enderrocar un edifici per ampliar el carrer sense escoltar-nos.

Mercè Tatjer (UB)

Dues coses:

- Estudis de Paisatge: em sembla que són una duplicació de coses que ja s'estan fent
- Eixample: anem avançant, es preserva més, però... per a qui? Per als especuladors que compren per revendre-ho tot però no per viure.

Ricardo Vega (SOS Monuments)

Dues coses:

- Estaria bé que en properes sessions preveïssiu més espai de temps perquè parléssim més nosaltres, la gent de les entitats.
- Cal eliminar la diferència entre nivell B i C.

Altres respostes a comentaris puntuals:

Alessandro Scarnato: Per a properes sessions buscarem un espai amb millor acústica i també farem un esforç per poder-vos enviar el material (la informació que tractarem) per anticipat.